

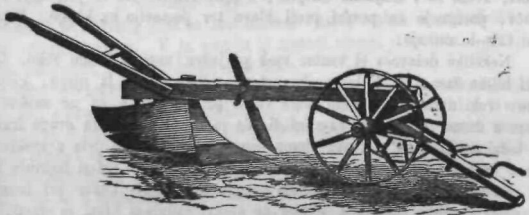
Samo po tej poti se ohranjuje in utrjuje blagor občine, red in mir v občini.

Občinsko naméstištvo mora skrbeti za vse, kar je krajnim prebivalcem sploh važno in potrebno. Pred vsem so javna poslopja v kraji, recimo: cerkev, šola, občinska posvetovalnica, bolnišnica i. t. d. Ravno tako mora občina skrbeti, da ima v svojem kraji dobre ceste, mostove, vodnjake, gasilne priprave i. t. d.

Kjer več ljudi vkup prebiva, mora vladati red in varnost, da nihče koga na premoženji ne poškoduje, da kdo komu kaj krivičnega ne stori in da vsak svojo dolžnost izpolnjuje, da nihče brez dela ne pohajkuje in drugih ne nadleguje. Za vse to skrbi občinsko prédništvo. Ono čuje, da je vsak prebivalec varen in da se mu posestvo ne moti in ne krati; gleda na to, da so občinska pota čedna in po noči tudi zavarovana, da se povsod rabi postavna in pravična mera in vaga in da se nič ne prodaja, kar bi bilo nezdrava in nevarnega.

Za vse to oskrbovanje je treba previdnosti, truda in novcev. Da se pa to oskrbovanje vrši, mora vsak srenjčan nekaj davka plačevati. A ta davek ne nakladajo posamezne osebe, nego postava določuje, koliko naj se vplačuje. Ako čez občinske izdajke kaj ostane, to je občinsko premoženje. Kakor dobri hišni gospodar lahko kaj prigospodari, tako stori tudi lahko občina. Ako ima občina kaj svojega premoženja, potem nij treba posameznim srenjčanom višjih davkov plačevati, a tudi za občinske stvari se lahko kaj več stori, recimo za dobrodelne naprave i. t. d.

Oralo ali plug.

V najstarejši dōbi, o katerej nam zgodovina pripoveduje, bilo je zemljo obdelovati zelo težavno delo. Ljudje nijso poznali še nobenega orodja, s katerim se zemlja obdeluje. Dandanes je temu vse drugače, ljudje so izumili mnogo pripravnega orodja in delo nij več tako težavno, kakor takrat, ko je bilo treba malo ne vse z golimi rokami storiti, predno se je seme vsejalo v zemljo.

Najiménitnejše kmetijsko orodje je oralo ali plug, in gotovo ga nij nobenega med vami, da bi ne poznal tega za kmetijstvo prevažnega orodja. A to še nij dosti za pridnega otroka, da pozna to orodje, nego treba je tudi, da zna njegove dele in vse dobre lastnosti.

Pómnite torej, da ima vsako oralo: 1) lemež, 2) desko, 3) kozolec, 4) plaz, 5) řtalo, 6) hlod (gredelj), 7) ročici in 8) vprežno pripravo.

Lemež je óni del orala, ki v zemljo brazdo reže; podoben je pravokotnemu trikotu in je od jekla.

Črtalo je trden in raven nož, ki pred lemežem brazdo odrezuje od neorane zemlje.

Deska obrača brazdo, ki jo odrezuje lemež. Njena podoba se ravná po lastnosti zemlje. Deske so jeklene ali pa železne.

Plaz se imenuje oralova podloga. Ako nij železna mora biti vsaj z železom okovana.

Kozolec je na levej strani oralá ter nosi lemež, plaz in desko.

Hlod je oni del oralá, ki posreduje vprežno moč. Za hlode je najboljši bukov ali brezov les. Na konci hloda je vprežna priprava.

Ročiči služite oraču, da ž njima oraló vodi. Navadna oralá imajo po dve, a novejša samo po jedno ročico.

Vprežna priprava daje oraču stanovitó mér, potrebno globokost in širokost brazde. Tu sem štejemó drso ali pa kolesca.

To so obstojni deli vsacega oralá, katere vam je treba pómneti, da bodete danes ali jutri dobri in umni kmetovalci.

Slamnikarstvo.

Slamnike delajo iz slame. Za slamnike dobra je samo pšenična slama in sicer od jare ali pomladanske pšenice. Seje se spomladi na lahko kremenikasto zemljo in precej gosto, da je slama drobnejša in bolj pripravna. Deset ali štirinajst dni pred nego pšenica dozori, ko je tedaj še zelena, požanje se in razprostré tako po zemlji kakor lan. Ko se razgrnena slama do večera posuši, zveže se v majhene snopiče, a prav rahlo. Ko se pripeljejo snopiči domóv, potegnejo se povézi proti klasu ter postavijo na klasje. Potem se klasi tako-le mikajo:

Nekoliko delavcev si vzame vsak po jeden snop v desno roko, ter ga derži toliko časa, da z levo roko potegne toliko slame iz njega, kolikor je more v roki držati. A slamo mora varno potegniti, da se ne zalómi in jo potem z desno roko toliko časa gládi, da jo očisti plevela in druge trave, da mu tedaj samo čista in tenka slama ostane v roki. Tako dela z vsakim snopom. Tako očiščeni snop dá potem drugemu delavcu, kateri izsmuče klasje.

Za izmikanje klasja upotrebuje se navadno drgalo kakor pri lanu. Na tem delavec toliko časa dela, dokler ne spravi zadnjega klasa iz slame.

Tako očiščena slama se razgrne po solnčnem kraji, in se zvečera, predno pride kaka mokrota, megla ali rôsa, povéže v snopiče in postavi na kak suh kraj, recimó na skedenj ali sploh kam pod streho. A paziti se mora vendar, da slama ne zavré, ker potem postaja pikasta in rumena in kasneje celó trohljiva.

Tako posušena slama se potem izbira na štiri ali pet različnih slam, drobnejše skupaj; to delo je o zimskih večerih posebno otrokom primerno.

Tako pripravljeno slamo kupujejo potem poséstniki slamnikarskih tovaren (fabrik).

Da je slama za prodajo nekoliko lepša, jo poprej žveplájo. Zgodi se pa to v malej sobi, katera je obita z deskami, da se slama ne naslanja na zid, ker porumení ako se dotika stene. Potem se stavi slama na police, in v sredi sobe se v malem kotliču zažgè žveplo in to je žveplanje slame. Tako priprav-